

LÄR OM KÄRNVAPEN

Frankrike

Frankrikes kärnvapenarsenal beräknas idag bestå av sammanlagt 348 kärnvapenstridsspetsar. Federation of American Scientists noterar i sin uträkning av världens kärnvapenarsenaler att Frankrike troligen, precis som många andra kärnvapenstater, har inaktiva kärnvapenstridsspetsar i reservlager.¹ Frankrikes arsenal består av två olika kärnvapensystem: ubåtar med ballistiska missiler samt luftburna medeldistansmissiler.

Landets arsenal består främst av fyra stycken kärnvapenbestyckade ubåtar. Tre av dessa är utrustade med 16 ubåtsavfytrade ballistiska missiler, var och en med en kapacitet att avfyra sex stridsspetsar. Sammanlagt beräknas det finnas 288 kärnvapenstridsspetsar inom ubåtsflottan.² En fjärde kärnvapenubåt invigdes i mars 2008. I mars 2008 kungjorde Frankrikes president Nicolas Sarkozy också att landet gör en nedskärning i sin kärnvapenarsenal till under 300 stridsspetsar. Tillkännagivandet om nedskärningen kom alltså samtidigt som Sarkozy invigde ubåten "Le Terrible" (på svenska ungefär "den förskräckliga") - en kärnvapenbestyckad ubåt i Frankrikes nya generation av kärnvapenubåtar.

Frankrike har också ungefär 60 kärnvapenstridsspetsar för bombflygplan. Frankrike är det enda kärnvapenland som fortfarande har utplacerade kärnvapen på bombflygplan ombord på hangarfartyg. Landets luftburna kärnvapen bärs av tre luftvapenskvadroner som använder flygplanstypen Mirage 2000N, samt marinens flottilj av uppgraderade Super Etendard jetflygplan.³

Uppgradering av kärnvapen

Frankrike planerar att utveckla och utplacera nya kärnvapen för användning runt 2040, och visar inga tecken på planer att ge upp sin kärnvapenarsenal. President Sarkozy talade i mars 2008 om vikten av ett gemensamt europeiskt försvar och sa att den franska kärnvapenarsenalen genom sin blotta existens utgör ett viktigt inlag i den europeiska säkerheten.⁴ Frankrike har ett mycket avancerat program för att utveckla förmågan att designa och producera modifierade eller helt nya kärnvapen utan att provsprängningar krävs. År 2003 inleddes konstruktionen av en anläggning för laserteknik som kommer att kunna simulera fusionsreaktioner: Laser Megajoule. Anläggningen förväntas vara klar 2011, och med detta är Frankrike tillsammans med USA de enda länderna som har kapacitet att framkalla termonukleära explosioner i

miniatyr i slutna anläggningar – vilket inte räknas som kärnvapenprovsprängningar men likväl är en metod för utveckling av kärnvapen.⁵

Den nya kärnvapenubåten "Le Terrible" som invigdes i mars 2008 är en ny generations kärnvapenubåt av klassen Triomphant. Man beräknar att Le Terrible skall tas i bruk år 2010. Ubåten är utrustad med en ny missil, M-51. Räckvidden för den nya missilen är hemligstämplad, men enligt dagstidningen Le Monde ska den kunna nå upp till 8000 kilometer och därmed träffa mål i Asien.⁶ Frankrike utvecklar också två nya missiltyper som förväntas bli färdiga för utplacering 2010 och 2015 och ersätta en äldre missiltyp.⁷

Frankrike jobbar med att utveckla en version av sina luftavfytrade kryssningsmissiler som ska kunna nå en längre räckvidd. De nya missilerna kommer att utrustas med en ny typ av kärnvapenstridsspets, en så kallad Tête Nucléaire Aeroportée. Frankrike har också utvecklat ett nytt multifunktionellt bombflygplan, av typen Rafale, som kan användas både för konventionella vapen och kärnvapen. Frankrike avser att ersätta alla sina nuvarande Mirage-flygplan med den nya typen Rafale.⁸ Rafale är av samma flygplanstyp som det svenska JAS-39 Gripen.

Minskning av arsenaler

Under perioden 1991-92 och 1996-97 genomförde Frankrike stora nedskärningar i sin kärnvapenarsenal och avslutade också ett antal kärnvapensystem.

Den första perioden av nedskärningar bestod av:

- Avskaffande av det strategiska landbaserade S45 missilprogrammet
- Tidigarelagt tillbakadragande av kortdistansmissiler av typen Pluton
- Nedmontering av flygburna AN52 kärnvapen
- Minskning av antalet kärnvapenubåtar från sex till fem och förlängning av produktionstiden för en ny generation av kärnvapenubåtar
- Nedskärning av antalet kortdistansmissiler av typen Hadès från 130 till 120
- Beslut att reservförvara snarare än aktivt utplacera kärnvapen

I den senare omgången av nedrustningsåtgärder gjordes följande:

- Begränsning av antalet kärnvapenubåtar till fyra stycken
- Tillbakadragande av den strategiska flygplanstypen Mirage IV från kärnvapenflottan
- Tillbakadragande av alla landbaserade missiler från kärnvapenbasen Plateau d'Albion samt nedläggning av anläggningen
- Tillbakadragande av vapensystemet Hadès och nedmontering av alla missiler i systemet

Genom dessa åtgärder är Frankrike den enda kärnvapenmakt som helt avskaffat sina tidigare utplacerade landbaserade kärnvapensystem. Sedan slutet av kalla kriget har antalet vapenbärare i den franska arsenalen minskats med mer än hälften. Sedan 1990 har kärnvapnens andel av landets försvarsbudget minskat med 58 %.⁹

Frankrike är också den enda kärnvapenstat som helt har stängt och nedmonterat sina kärnvapenprovsprängningsanläggningar. I april 1992 uttalade landet ett moratorium (uppehåll) i kärnvapenprovsprängningar. I januari 1996 gjordes en sista serie mycket omdebatterade provsprängningar i Stilla havet. Därefter tillkännagavs att inga fler provsprängningar kommer att göras och i juli 1998 hade alla provsprängningsanläggningar nedmonterats.¹⁰

Den 21 mars 2008 höll president Sarkozy ett tal där han bland annat lade fram en åtta punkters handlingsplan för kärnvapenedrustning. Handlingsplanen uppmanar bland annat alla åtta stater som genomfört kärnvapenprovsprängningar att – tillsammans med övriga internationella samfundet – ratificera det fullständiga provstoppsavtalet (CTBT), att nedmontera alla provsprängningsanläggningar, att stötta förhandlingar för ett avtal kring klyvbart material (FMCT) och att i väntan på förhandlingar etablera ett moratorium i produktion av klyvbart material.¹¹

Kärnvapens roll i nationell säkerhetsstrategi

Kärnvapenavskräckning förblir en viktig del av fransk försvarspolitik. Tidigare dokument som klargör Frankrikes kärnvapenpolicy är White Paper on Defense från 1994, dokumentet Arms Control, Disarmament and Non-Proliferation: French Policy som publicerades år 2000 och utvecklar 1994-års policy samt 2003-2008 Military Programme Bill of Law.

2007 klargjorde Frankrikes president Nicolas Sarkozy att mycket har förändrats i den internationella säkerhetspolitiken och att den franska säkerhetsstrategin måste ses över – vilket han får medhåll om. En kommission tillsattes för att genomföra översynen, vilket ska resultera i ett nytt White Paper on Defense and National Security. Det nya dokumentet tar in de säkerhetspolitiska förändringar som en alltmer globaliserad värld har medfört och lägger upp en strategi för hur Frankrikes säkerhet ska tryggas i detta sammanhang. Det slutgiltiga dokumentet väntas vara klart i april 2008.¹²

Den 19 januari 2006 höll dåvarande president Jacques Chirac ett mycket uppmärksammat tal på kärnvapenubåtsbasen Ile Longue. Han klargjorde i detta tal en ny och mer radikal fransk hållning i kärnvapenfrågan och sade att Frankrike är beredda att använda kärnvapen som svar på en attack mot franska intressen. Chirac hävdade att landet är berett att genomföra ett taktiskt kärnvapenanfall mot länder som stöttat terroristverksamhet riktad mot Frankrike, eller som använder massförstörelsevapen mot Frankrike.¹³

Klyvbart material

Frankrike gav upp produktionen av vapengradigt plutonium 1992 och produktion av höganrikat uran 1996 – den första kärnvapenstat som gjort detta.

Militära lager av klyvbart material

Plutonium: 5 ton
Höganrikat uran (HEU): 29 ton

Deklarerat överskott: 0¹⁴

Oseparerat civilt plutonium: 183 ton
Separerat civilt plutonium: 80,1 ton (varav 32 ton förvaring av plutonium tillhörande andra länder)¹⁵

Civilt höganrikat uran: 4-5,3 ton¹⁶

Genom att öka användandet av plutonium i MOX (mixed oxide) bränsle för kärnreaktorer kommer Frankrike att ha ett stort lager av separerat civilt plutonium för en lång tid framöver.¹⁷

1 Federation of American Scientists <http://www.fas.org/programs/ssp/nukes/nukestatus.html>

2 Norris, Robert C and Kristensen, Hans M. *France Nuclear Forces 2005*. Nuclear Notebook, Bulletin of the Atomic Scientist vol 61, Nr. 4 2005, s. 73-75

3 Ibid

4 Erlanger, Steven. "Sarkozy defends France's nuclear arsenal". International Herald Tribune, 21 mars, 2008.

5 Norris, Robert C and Kristensen, Hans M. *France Nuclear Forces 2005*. Nuclear Notebook, Bulletin of the Atomic Scientist vol 61, Nr. 4 2005, s. 73-75

6 Erlanger, Steven. "Sarkozy defends France's nuclear arsenal". International Herald Tribune, 21 mars, 2008.

7 Norris, Robert C and Kristensen, Hans M. *France Nuclear Forces 2005*. Nuclear Notebook, Bulletin of the Atomic Scientist vol 61, Nr. 4 2005, s. 73-75

8 Ibid

9 Model Nuclear Inventory <http://www.reachingcriticalwill.org/about/pubs/Inventory07/France.html>

10 Global Security <http://www.globalsecurity.org/wmd/world/france/nuke.htm>

11 Ambassadör Jean-Francois Dobelle, CD, 27 mars, 2008

<http://www.reachingcriticalwill.org/political/cd/speeches08/1session/Mar27France.pdf>

12 Brookings Institute http://www.brookings.edu/papers/2008/spring/france_chivvis.aspx

13 Rahir, Kin. "France Has Nuclear Retaliation Option". Der Spiegel International online, 19 januari, 2006.

14 Institute for Science and International Security

http://www.isis-online.org/global_stocks/military_excess_heu.html

15 Ibid http://www.isis-online.org/global_stocks/end2003/plutonium_watch2005.pdf

16 Ibid http://www.isis-online.org/global_stocks/end2003/civil_heu_watch2005.pdf

17 Ibid http://www.isis-online.org/global_stocks/separated_civil_pu.html